

Som vi ser, har Mill et ganske optimistisk syn på hva utstrakt ytringsfrihet vil føre til. Vi skal her la det være et åpent spørsmål om ytringsfriheten faktisk har de effektene Mill påstår den har, men det er i utgangspunktet ikke urimelig å anta at omfattende og stadig gjentakelse av feilinformasjon like gjerne kan bidra til vitenskapsskepsis og mer utbredt tro på konspirasjonsteorier. Og i forbindelse med diskusjonen om hatytringer i neste kapittel (kapittel 20) kommer vi inn på noen andre grunner til å være mindre optimistiske enn Mill.

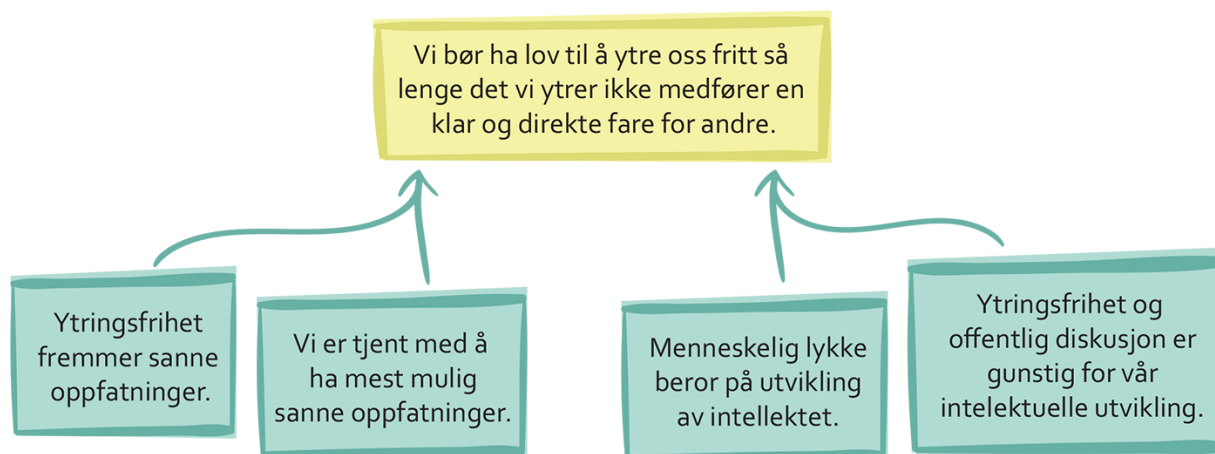

Diagram 50. John Stuart Mills forsvar for ytringsfrihet.

Argumentasjonsstrukturen i Mills forsvar for ytringsfrihet kan vises som i diagram 50.

19.3 Livsstilfrihet

Slik Mill forsvarer en vidtrekkende ytringsfrihet, forsvarer han også en vidtrekkende rett til å leve ut sine særegenheter så lenge det ikke går ut over andre. Paternalistisk omsorg for barn er tillatt, for barn trenger ofte beskyttelse mot seg selv. Men tilregnelige voksne bør ha stort spillerom for frie og selvstendige livsvalg. Den enkelte bør stå

fritt til å velge karriere, partner, samlivsform, trosretning, klesstil eller fritidssysler så lenge valget ikke er til skade eller urimelig ulempe for andre.

Også i denne sammenhengen står nyttehensyn sentralt. Mill hevder at utprøving av alternative levemåter er vesentlig for menneskelig lykke og sosialt fremskritt. Menneskenaturen er etter hans oppfatning ikke en maskin bygd etter en plan, men sammenlignbar med en plante som trenger rom til å vokse fritt i de retningene som er naturlig for den (Mill, 1859/1991, s. 66).

Det er ikke alt som passer for alle. Det som kan være et godt liv for noen, kan fungere dårlig for andre. Der noen finner lykken i å forfølge en krevende og innbringende karriere, vil andre finne den i et liv der frivillig veldedighetsarbeid har en stor plass. Noen vil prioritere å bruke fritiden sin på å lese bøker. Andre trekker ut i friluft så fort anledningen byr seg, mens atter andre er i sitt rette element når de driver med improvisasjonsteater. Vanligvis er vi selv de beste til å bedømme hva som er det riktige for oss. Det er derfor lykkefremmende å la hver enkelt få utfolde seg fritt innen de rammene skadeprinsippet tillater. Da kan vi bruke og utvikle evnene våre på en mest mulig gunstig måte.

Nytten ved at hver og en følger sin egen livsplan, begrenser seg imidlertid ikke til at det fremmer den enkeltes lykke. Frihet til å avvike fra konvensjoner er av flere grunner også fruktbart for samfunnet som helhet. Mill tenker seg for det første at friheten til å utvikle egen individualitet fremmer en energisk karakter, og at personer med en energisk karakter kan gjøre mer nytte for seg enn de som holdes